2. Sharipova, D. (2023). MÁLIMLEME – KITAPXANA MÁKEMELERINDE INNOVACIYALIQ ISKERLIKTI SHÓLKEMLESTIRIW. *Евразийский журнал академических исследований*, *3*(12), 26–30. извлечено от https://in-academy.uz/index.php/ejar/article/view/24073

3. Aytımova, D. Кутубхона ахборот муассасалари фаолиятини ривожлантиришда кутубхоначи кадрларнинг роли. https://hemis.uzdsmi-nf.uz/science/publication-scientifical-edit?id=339

4. Oxunjonov Erkin "Vatan kutubxonachiligi tarixi"-2-qism. T-2008 y. 80-bet.

REZYUME. Bul maqalada Hamza Hákimzada Niyaziydiń kitapxana tarawınıń qáliplesiwinde qosqan úlesleri haqqında keltirilgen. Dáslepki mektep internatın ashıp hám onda kitapxana shólkemlestirgenligi haqqında sóz etiledi.

РЕЗЮМЕ. В данной статье рассматривается вклад Хамзы Хакимзаде Ниязи в становление библиотечной сферы. Речь идёт об открытии первой школы-интерната и создании в нём библиотеки.

SUMMARY. This article discusses Hamza Hakimzoda Niyoziy's contributions to the development of the library sector. The opening of a primary school boarding school and the establishment of a library within it are discussed.

MUSTAQILLIKNING 34 YILLIGI BAYRAM DASTURIDA BADIIY IFODA VOSITALARI TAHLILI

Asliddin O'tayev – *katta o'qituvchi*
O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti
"Dramatik teatr va kino" san'ati kafedrasi

Tayanch so'zlar: mustaqillik, Yangi O'zbekiston, badiiy ifoda, ramziylik, uyg'onish, inson qadri, milliy o'zlik, folklor.

Ключевые слова: независимость, Новый Узбекистан, художественное выражение, символизм, возрождение, достоинство человека, национальная самобытность, фольклор.

Key words: independence, New Uzbekistan, artistic expression, symbolism, rebirth (renaissance), human dignity, national identity, folklore.

Kirish. O'zbekiston mustaqilligining har bir yilligi nafaqat siyosiy, balki ulkan madaniy-ma'rifiy voqea sifatida nishonlanadi. 34 yillik bayram dasturi o'z mazmun-mohiyatiga ko'ra avvalgilaridan farq qilib, unda "Yangi O'zbekiston" konsepsiyasi badiiy ifoda vositalari orqali yuqori saviyada ochib berilgan. Bayram ssenariysi rang-barang ijodiy namunalardan tashkil topgan bo'lib, unda so'z, kuy, raqs va vizual detallar yaxlit bir tizimni tashkil etadi. So'zning qudrati Bayram dasturining asosini she'riy matnlar va ta'sirchan xitoblar tashkil etadi. Bu yerda bir necha muhim leksik va uslubiy vositalarni ko'rish mumkin: Ssenariyning markaziy nuqtasida "Uyg'on, uyg'on!" xitobi turadi. Bu nafaqat jismoniy uyg'onish, balki ruhiy poklanish, ilm-fanga intilish va milliy yuksalish ramzi sifatida ishlatilgan. "Yangi ko'zlar uyg'ondi, Raq bosgan azizlar uyg'ondi" jumlasi jamiyatdagi yangilanish jarayonlarining badiiy ifodasidir. Vatanni "Navbahorim", "Yangi bahorim" deb atash orqali istiqlolning tarovati va istiqbolning yorug'ligi ta'kidlanadi. Shuningdek, xalqning birdamligini "bir tomirdan unib o'sgan daraxtlar" va "qo'sh daryodan suv ichgan do'stlar" kabi o'xshatishlar orqali ifodalash qardoshlik rishtalarining mustahkamligini ko'rsatadi. Tadbirda mintaqa xalqlarining birligi asosiy mavzulardan biri bo'ldi. Bayram dasturi faqat ichki yutuqlar bilan cheklanmay, xalqaro maydondagi do'stlikni ham tarannum etadi. Ozarbayjonning «Qorabax» kuylari, Turkmaniston, Qozog'iston, Qirg'iziston va Tojikiston xalqlari bilan bir tomirdan suv ichganlik g'oyasi san'at tili bilan ifodalanadi.

Bu Yangi O'zbekistonning ochiqlik va

yaxshi qo‘shnichilik siyosatining badiiy talqinidir. Jumladan: «Yakhanda kuni gul» (Yoqqanda kuni gul), «Ulug‘ yo‘lda bel bog‘lagan mard yo‘ldosh», «Ko‘ngillik Ozarbayjon — o‘z jigarim», «Bahrayn suvlarida yuzini chaygan» inson va «iliq arab nasimlari» (nasmlar iliq arabiy) haqida so‘z boradi. Bu Sharq xalqlari bilan bo‘lgan madaniy aloqalarning ifodasidir. Yevropa (Italyancha) kompozitsiyalari «Dolcette a tutti dolce dellamor» (Muhabbatning shirinligi); «Stanotte more nonatoi», «Yetti tilda so‘zlashgan» xalq timsoli. Ssenariyda O‘zbekistonning xalqaro maydondagi o‘rni va ko‘pmillatliligi “yetti tilda so‘zlashgan biz tili biron” iborasi orqali ifodalangan. Tadbir davomida turli tillardagi kuylarning jamlanishi «130 gul jamlangan guldasta» kabi ta’riflangan xalqimizning bag‘rikengligini ko‘rsatadi. Matnlarda «Inson qadri» tushunchasi markaziy falsafiy negiz sifatida namoyon bo‘ladi. Inson qadrini ulug‘lash, «Elim baxtiyor bo‘lsin» degan tilaklar dasturning umumiy ruhini belgilaydi. Hududiy rang-baranglik. Bayramning ifodaviyligini ta’minlovchi eng kuchli vositalardan biri bu – musiqa va raqs sintezidir. Dastur O‘zbekistonning har bir viloyatini o‘ziga xos san’ati orqali tanishtiradi: Navoiy viloyatining konlari va boyliklari kuylansa, Jizzax bo‘limida «Milliy maqom» sadolari ostida san’atning bardavomligi ko‘rsatiladi. Xorazm va Andijon: Xorazmning mashhur «Lazgi» raqsi («Lazgiga paring kelib...») dasturga jo‘shqinlik kiritadi. Andijon bo‘limida esa «Andijonim bag‘ringga qaytdi boring» misralari bilan hududiy rivojlanish va yangi shaharlarning barpo etilishi nishonlanadi. Qoraqalpog‘iston: o‘zbek va qoraqalpoq xalqlarining egiz ekanligi, «tillarni birlashtirgan yangi ko‘prik va temir yo‘l» obrazlari orqali iqtisodiy va ma’naviy integratsiya mahorat bilan ifodalangan.

Dasturda milliy armiya, sport va yoshlar obrazi muhim o‘rin tutadi: «Yangi O‘zbekistonning milliy armiyasida shoirlar ham safdoshdir» jumlasi harbiy va ma’naviy kuchning birligini anglatadi. Spektaklda Vatan uchun jon fido qilgan o‘g‘lonlarning yodi muqaddas ekanligi, ularning ismi «mangu bog‘u bo‘ston» bo‘lishi ta’kidlanadi. Dasturda bilimga intilish asosiy da’vat sifatida yangraydi: «Boburlari, bekzodlari ilm istang». Garvard universiteti talabasi bo‘lgan o‘zbek qizi obrazi va sportdagi g‘alabalar (futbol bo‘yicha 17 yoshlilarning Osiyo chempioni bo‘lishi) yosh avlodning salohiyatini ko‘rsatuvchi jonli ifoda vositalaridir. Dasturda ishlatilgan «Bir, ikki, uch — birlikda kuch!» kabi ritmik hayqiriqlar tomoshabinlarni ruhlantirish va umumiy birdamlik muhitin yaratish uchun xizmat qiladi,. Bunday ifoda vositalari tadbirning ommaviyligini va har bir fuqaroning bayramga daxldorligini kuchaytiradi. O‘zbekiston Mustaqilligining 34 yilligiga bag‘ishlangan bayram dasturi o‘zining badiiy ifoda vositalari bilan Yangi O‘zbekistonning g‘oyaviy asoslarini to‘laqonli ochib bergan. «Uyg‘onish», «Ilm istash», «Birdamlik» va «Inson qadri» kabi tushunchalar dasturning falsafiy negizini tashkil etadi. She’riyat, musiqa va zamonaviy yutuqlarning uyg‘unligi tomoshabinga vatanparvarlik va iftixor tuyg‘usini baxsh etadi. Ushbu dastur o‘zbek bayram madaniyati va rejissurasining yuksak namunasi bo‘lib, kelgusi avlodlar uchun ma’naviy meros bo‘lib qoladi. Tantanali tadbirning ifodaviy vositalari (dekoratsiya, chiroqlar, liboslar va effektlar) Yangi O‘zbekistonning kuch-qudrati, tarixiy merosi va kelajak intilishlarini badiiy gavdalantirishga xizmat qilgan. Manbalarda keltirilgan ma’lumotlar asosida ushbu vositalarni quyidagicha tavsiflash mumkin. Tadbirning dekoratsiya tizimi mamlakatning tarixiy va zamonaviy qiyofasini uyg‘unlashtirgan: Sahnada O‘zbekistonning go‘zal tabiati va bunyodkorlik ishlarini ifodalovchi «shonli bog‘u bo‘ston» obrazi yaratilgan. Buxoroning «go‘zal minorlari» va Samarqandning boy madaniy merosi dekorativ unsurlar orqali aks ettirilgan. Andijonda barpo etilgan «Yangi shahar» maydonchasi va yangi ko‘priklar, temir yo‘llar kabi obyektlarning ramziy ko‘rinishlari sahnada zamonaviylik ruhini ifodalagan. Xalqning g‘ururi va mustaqilligini ifodalovchi «bayroq» dekoratsiyaning markaziy va eng aziz qismlaridan biri sifatida talqin etilgan. Tadbirda chiroqlar nafaqat texnik vosita, balki badiiy ramz sifatida qo‘llangan. Sahnada mustaqillikni ifodalovchi «istiqlol mash’alasi» yog‘dusi markaziy o‘rin

tutib, u «olamni aylagan ziyo» sifatida tavsiflangan.

Xalqning birdamligi va oqibatini ifodalash uchun «boshimizdan nur sochmoqda ikkita oqibat» kabi badiiy tashbehlar orqali vizual yorug‘lik effektlaridan foydalanilgan. Sahnada yorug‘lik yordamida «musaffo osmon» va ko‘kdan taralayotgan nurlar muhiti yaratilgan. Tadbir liboslari O‘zbekistonning ko‘pmillatli xalqi va boy etnografik xilma-xilligini aks ettirgan. Surxondaryo, Xorazm, Navoiy va boshqa viloyatlarning o‘ziga xos milliy kiyimlari (masalan, «kiyim guli») raqqoslar va ijrochilarning qiyofasida namoyon bo‘lgan. «Yangi O‘zbekistonning milliy armiyasi» va uning sarbozlari o‘zlarining jangovar va shavkatli liboslarida mardlik va qat’iyat timsoli sifatida namoyon bo‘lishgan. Liboslarda ham ajdodlar xotirasi (Temuriylar davri ruhi), ham zamonaviy yoshlarning qiyofasi (talabalar va sportchilar liboslari) uyg‘unlikda taqdim etilgan.

Tantanali tadbirning ta’sirchanligini oshirish uchun turli dinamik effektlardan foydalanilgan. Tadbirda «uyg‘onish zamonining jonbaxsh shamollari» degan ramziy tushuncha musiqa va harakatlar orqali dinamik effekt sifatida ishlatilgan. «Bir, ikki, uch — birlikda kuch!» kabi ritmik hayqiriqlar va qarsaklar ommaviylik va qudrat tuyg‘usini kuchaytirgan. Qahramonlik va g‘ayratni ifodalash uchun «chaqmoq ko‘zidan» va «shiddatlar yog‘ilgan» kabi obrazli effektlar sahnaviy harakatlar bilan to‘ldirilgan. Futbolchilarning maydonga chiqib kelishi va oltin medallarning namoyish etilishi tadbirning eng hayajonli va ta’sirli «jonli effektlari»dan biri bo‘lgan.

Xulosa qilib aytganda, ushbu tadbirning ifodaviy vositalari milliy o‘zlikni anglash va Yangi O‘zbekiston qudratini tomoshabinga vizual va hissiy tarzda yetkazishga xizmat qilgan.

Ssenariyda ta’lim va yoshlar mavzusi shunchaki statistika emas, balki milliy g‘urur, intellektual qudrat va istiqbol najoti sifatida juda yuqori pafosda talqin etilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Qobilov X. N. AKTYORLIK MAHORATI VA REJISSURA MASALALARI //Oriental Art and Culture. – 2023. – T. 4. – №. 5. – C. 251-255.
2. Qobilov H. TEATR SAN’ATINING RIVOJLANISHIDA MUSIQA SAN’ATINING O’RNI //Oriental Art and Culture. – 2023. – T. 4. – №. 1. – C. 197-202.
3. Ахмедова З. А. Новые технологии в развитии театрального искусства //International scientific review. – 2020. – №. LXXIV. – C. 47-48.
4. Amirovna A. Z. THE ROLE OF THEATRICAL PEDAGOGY IN THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE STUDENT'S PERSONALITY //International scientific review. – 2021. – №. LXXXIII. – C. 54-56.
5. Rajabova S. et al. AKTYORLIK MAKTABIDA RAQS FANI TRANSFORMATSIYASI //Mahalliy va xalqaro konferensiyalar platformasi. – 2025. – №. 2. – C. 422-428.
6. Rajabova S. S. et al. O ‘ZBEK KINO SAN’ATINING RIVOJLANISH BOSQICHIDA AKTYOR SHAXSINI TARKIB TOPTIRISHGA BO ‘LGAN YONDASHUVLAR //Oriental Art and Culture. – 2024. – T. 5. – №. 3. – C. 732-737.
7. Rajabova S. AKTYORLIK SAN’ATIDA TRENING MASHQLARI VA UNING AKTYOR FAOLIYATIDA TUTGAN O ‘RNI //Interpretation and researches. – 2024. – T. 2. – №. 19. – C. 59-62.
8. Utayev A. et al. AKTYORLIK MAHORATI VA UNING O ‘ZIGA XOS TEXNIKALARI //Mahalliy va xalqaro konferensiyalar platformasi. – 2025. – №. 2. – C. 375-382.
9. Utayev A. THE PLACE OF MAKEUP AND COSTUMES IN PUBLIC CELEBRATIONS //Multidisciplinary Journal of Science and Technology. – 2024. – T. 4. – №. 12. – C. 80-86.
10. Утаев А. РОЛЬ Сценарного мастерства в анимации //Eurasian Journal of Academic Research. – 2022.
11. Akhmedova Z. A. VALUE OF SCHOOL OF THEATER IN SCIENTIFIC AND CREATIVE WORKS OF STUDENTS //Paradigmata poznání. – 2015. – №. 2. – C. 45-47.

12. Karayeva F. IJODKOR SHAXSNING BADIIY DID VA AXLOQIY MADANIYATI //Interpretation and researches. – 2023. – T. 1. – №. 15.
13. Madrimov Q. O ‘ZBEK REJISSURASI VA AKTYORLIK MAKTABLARI //Interpretation and researches. – 2023. – T. 1. – №. 15.
14. Махмудова Хамида Ахюловна АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ В СФЕРЕ КУЛЬТУРЫ И ИСКУССТВА // International scientific review. 2020. №LXXIV. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/aktualnye-problemy-podgotovki-kadrov-v-sfere-kultury-i-iskusstva (дата обращения: 07.01.2025).

REZYUME. Ushbu maqolada O‘zbekiston Mustaqilligining 34 yilligiga bag‘ishlangan tantanali bayram dasturining ssenariyaviy tuzilishi va badiiy ifoda vositalari ilmiy nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Tadqiqotda she’riy matnlar, musiqiy kompozitsiyalar, ramziy timsollar va hududiy folklor namunalarining Yangi O‘zbekiston g‘oyasini ochib berishdagi o‘rni yoritilgan.

РЕЗЮМЕ. В данной статье с научной точки зрения анализируются сценарная структура и художественно-выразительные средства торжественной праздничной программы, посвященной 34-летию Независимости Узбекистана. В исследовании освещается роль поэтических текстов, музыкальных композиций, символических образов и образцов регионального фольклора в раскрытии идеи «Нового Узбекистана».

SUMMARY. This article provides a scientific analysis of the script structure and artistic expressive means of the solemn festive program dedicated to the 34th anniversary of the Independence of Uzbekistan. The research highlights the role of poetic texts, musical compositions, symbolic imagery, and regional folklore samples in revealing the concept of "New Uzbekistan."

YANGI O‘ZBEKISTONDA MADANIYAT VA SAN’AT TARAQQIYOTINING YANGI BOSQICHLARI

Saparbaeva Gulshira Abatbaevna – *docent*
O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat instituti Nukus filiali

Tayanch so‘zlar: Yangi O‘zbekiston, madaniyat siyosati, san’at taraqqiyoti, madaniy meros, raqamli madaniyat, kreativ industriya, xalqaro hamkorlik.

Klyuchevıe slova: Novıy Uzbekistan, kulturnaya politika, razvitie iskusstva, kulturnoe nasledie, cifrovaya kultura, kreativnaya industriya, mejdunarodnoe sotrudnichestvo.

Key words: New Uzbekistan, cultural policy, art development, cultural heritage, digital culture, creative industry, international cooperation.

Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasida madaniyat va san’at sohasi ustuvor yo‘nalishlardan biri sifatida belgilandi. Jamiyat ma’naviy hayotini yuksaltirish, milliy o‘zlikni anglash, yosh avlodni vatanparvarlik va estetik ruhda tarbiyalashda madaniyatning o‘rni beqiyosdir. So‘nggi yillarda mazkur sohada tub islohotlar amalga oshirilib, madaniyat va san’at taraqqiyotining sifat jihatidan yangi bosqichi boshlab berildi. “Har qanday san’atning maqsad-mohiyati, bosh vazifasi-insonga insonligini anglatib turishdan, uni ezgulik ruhida tarbiyalashdan iborat bolishi kerak. Shu ma’noda, biz, avvalo, milliy o‘zligimizni chuqur anglab, san’atimiz, madaniyatimiz, adabiyotimizni yangi, yuksak bosqichga olib chiqish orqali jamiyatimizni, bolalarimizni mavkuraviy huumlardan asrashimiz mumkin”[1]. Madaniyat sohasidagi institutsional islohotlar jarayonini amalga oshirih borasida Yangi O‘zbekistonning rivojlanish davrida madaniyat va san’at taraqqiyoti davlat siyosatining muhim yo‘nalishiga aylandi. Madaniyat vazirligi faoliyati takomillashtirildi, hududlarda madaniyat markazlari, san’at maktablari va ijodiy muassasalar faoliyati kengaytirildi.

“Bugun mamlakatimiz va xalqimiz oldida yangi vazifalar, Yangi O‘zbekistonni barpo